

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Dato: 18.08.2011
Deres ref.: 201102794-/RS
Vår ref.: 2008/6031GORILME

Innspill på utkast til Nord-Amerikastrategi for høyere utdanningsamarbeid 2012-2015

Universitetet i Oslo (UiO) viser til brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) 01.06.2011 hvor utvalgte enheter inviteres til å komme med kommentarer på utkast til ovennevnte strategi.

UiO er glad for at samarbeid med Nord-Amerika prioriteres og vi gir vår tilslutning til hovedprioriteringene som foreslås for den nye strategiperioden. UiO har ellers følgende merknader til utkastet:

Samarbeid på myndighetsnivå og på andre nettverksarenaer

1. Det er essensielt med dialog og kontakt med politiske myndigheter for å stimulere til økt samarbeid og å fjerne formelle hindringer for institusjonelt samarbeid internasjonalt. Transatlantic Education Forum (TEF) synes derfor å være et svært nyttig diskusjonsforum i så måte. Hvis mulig, ønsker UiO mer dialog med TEF, og UiO inviteres gjerne på møter der det er relevant.
2. I utkastet fremheves ønsket om en sterkere kobling mellom forskning og utdanning (FoU). Et nyttig tiltak for å styrke FoU relasjonen kan i så måte være å inkludere flere utdanningsrelaterte temaer på programmet for den årlige Science Week. Videre kan programutformingen med fordel ha mer fokus på hva som gjøres i USA/Canada på forsknings- og utdanningssiden, enn på markedsføring av norsk forskning, da majoriteten av deltakerne på konferansen er nordmenn.
3. UiO samarbeider svært godt med våre canadiske partnere og treffes, i likhet med mange andre norske institusjoner, på den årlige NAFSA konferansen samt i andre sammenhenger. Da SIU i tillegg representerer de norske institusjonene på den årlige Canadian Bureau for International Education (CBIE), som er den canadiske versjonen av NAFSA, synes det fra et UiO perspektiv overflødig å etablere flere møteplasser med canadiske institusjoner i tillegg til disse. Hvis ønskelig kan en delta sammen med SIU på CBIE.

Universitetsdirektøren
Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 01
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Institusjonelt partnerskap og tettere kobling mellom høyere utdanning og forskning

4. Å skape fruktbare synergier mellom høyere utdanning og forskningssamarbeid gjennom institusjonelt samarbeid er et mål som også er sterkt forankret i UiOs Strategisk Plan 2020. Denne koblingen er svært krevende å få til, blant annet fordi norske forskere ikke har tradisjon for å inkludere studenter i forskningsarbeidet sitt, ei heller å bidra på undervisningssiden når en har forskningsopphold i utlandet. Ett positivt unntak er Nord-Sør-feltet, hvor det i noen av programmene er lagt inn midler til samarbeid som inkluderer studier. Et mulig incentiv for å koble forskning og utdanning sterkere sammen kan derfor være å gi stimuleringsmidler til forskningsprosjekter som inkluderer studier.
5. KD ønsker at forskningssamarbeid med nord-amerikanske partnere utvides til også å gjelde utdanningssamarbeid, hvor prioriteten skal ligge på Master og PhD-nivå. Heller ikke dette er problemfritt:

5.1 UiO har eksempelvis som mål å etablere 20 fellesgrader på masternivå innen 2016 og ser positivt på å etablere slike grader med amerikanske institusjoner. Om vi klarer å nå dette målet er usikkert, gitt alle utfordringene rundt etablering av internasjonale fellesgrader, det være seg ulik lovgivning, grads- og finansieringsstruktur m.m. uten å i detaljer om dette. Et konkret eksempel å ta fatt i er motstridende tilbakemeldinger fra Lånekassen hvorvidt studenter tatt opp på fellesgrader er lånekasseberettiget eller ikke. Vi ber KD avklare dette og utforme en instruks til Lånekassen slik at studenter tatt opp til fellesgrader med partnere som fremkommer på listen over kvalifiserte institusjoner, automatisk kvalifiserer for stipend til å dekke skolepenger etc. Et slik tiltak vil sikre forutsigbarhet og gjøre det lettere å rekruttere studenter til fellesgrader.

Videre vil vi også nevne at siden utvikling og drift av felles utdanningsmoduler - og programmer etc. ofte medfører vesentlige merkostnader, setter UiO pris på at Partnerskapsprogrammet videreføres og at man opprettholder prosjektstøtte også i den nye strategiperioden.

5.2 Ph.d.-utdanningen er på sin side gjerne tett knyttet til institusjonenes øvrige forskning, og mobilitet på dette nivået må være relevant for den enkelte kandidatens forskningsfelt og øvrige opplæring. Ph.d.-kandidater er dessuten oftere etablert med familie enn yngre studenter. Tall fra en SIU-undesøkelse fra 2010 viste at rundt halvparten av kandidatene fra UiO reiser ut i løpet av oppholdet sitt - de fleste på relativt korte opphold, og de fleste bare én gang. Rundt 20% av de som faktisk reiste ut, var imidlertid svært mobile, med 6 eller flere utenlandsopphold i løpet av ph.d.-programmet. USA er forøvrig viktigste destinasjonsland for våre kandidater - 1/3 av alle utenlandsopphold var lagt dit.

Økt mobilitet på ph.d.-nivået blir antagelig best sikret ved mer forpliktende utdanningssamarbeid innen særskilte programmer, slik at opphold ved utpekte

institusjoner er en integrert del av utdanningen/forskningen. Dette vil også sikre at kandidatene er forberedt på utenlandsopphold fra begynnelsen av studiet. Et slikt program må imidlertid være fundert på et stabilt og langsiktig forskningssamarbeid mellom institusjonene.

Ulike former for sam- og medveilederavtaler kan også være aktuelle tiltak som kan øke mobiliteten for ph.d.-kandidatene. Slike vil stort sett være betydelig enklere å inngå, men gir mindre "stordriftsfordeler" enn programsamarbeid.

Strukturelle forskjeller i utdanningssystemene, særlig i USA, gjør det krevende å inngå forpliktende samarbeid innen ph.d.-utdanningen. Ulikheter i finansieringssystemene er også ofte en utfordring. Økonomiske støtteordninger, både til administrative formål og i form av stipender til mobile kandidater og deres veiledere, vil derfor være en vesentlig del av en vellykket satsning.

Mobilitet av studenter og ansatte

6. Målet om økt gjensidig mobilitet av studenter og ansatte er i tråd med UiOs intensjoner på feltet. De største utfordringene en møter på her er som følger:

6.1 For utreisende studenter til USA er det UiOs erfaring at vanlig studentutveksling uten stipendmidler m.v er vanskelig å få til på andre nivåer enn bachelor, både fordi de amerikanske lærestedene selv stort sett sender ut sine laveregradsstudenter, og fordi deres graduate schools er autonome og restriktive i forhold til avtaler og utveksling. Selv om enkelte institusjoner har tatt Bologna-prosessen til etterretning, gjenstår det å få kommunisert dette ut til bredden av amerikanske institusjoner. Dette resulterer i at våre masterstudenter ofte blir plassert på kurs på bachelornivå fordi de ikke anses som kvalifisert for opptak til amerikanske masterprogram gitt vårt 3-årige bachelorprogram. Mye kan selvsagt bedres gjennom tettere faglig kontakt, men man bør også se nærmere på om vi kanalisere informasjon om norsk FoU til riktige instanser.

6.2 UiOs internasjonale sommerskole (ISS) er et viktig strategisk virkemiddel i utviklingen av samarbeid med amerikanske og canadiske institusjoner. Flere norske læresteder utvikler nå sommerskoletilbud, men disse er alle av kortere varighet enn 3 måneder, som er minstekravet for å motta mobilitetstilskudd. Det hadde vært ønskelig med økonomiske incentiver til sommerskoleopphold og andre kortvarige studieopphold som er en del av institusjonens formaliserte internasjonale samarbeid. Dette underbygges av at trenden ved amerikanske læresteder også går i retning av kortere studieopphold i utlandet.

6.3 For innreisende amerikanske helgradsstudenter til UiO synes den største utfordringen å være problemene rundt den amerikanske studiefinansieringen. UiO har i likhet med

Universitetet i Bergen valgt å avslutte sin deltakelse i amerikanske studielånsprogram. Dette fordi det nåværende programmet, W.D. Stafford Direct Loan Program (DLP), legger mesteparten av ansvaret for og arbeidet med lånene på institusjonene, noe som har både juridiske, økonomiske og praktiske konsekvenser, spesielt for offentlige universiteter som ikke tar skolepenger. Derfor er det ingen norske universiteter som deltar i DLP, den eneste norske institusjonen som har søkt om aktiv deltakelse i dette studielånsprogrammet er NHH. UiO har imidlertid såkalt "godkjent-status" (eligibility only/deferment only), som gjør at amerikanske studenter med tidligere lån får betalingsutsettelse mens de studerer her.

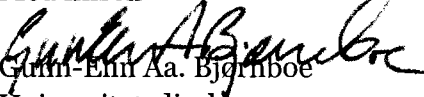
For å øke rekrutteringen av amerikanske studenter til Norge ville det være ønskelig at norske myndigheter utreder nærmere de juridiske og økonomiske implikasjonene deltakelse i DLP vil ha for statlige universiteter/høgskoler. Dersom UiO skal revurdere deltakelse i DLP vil nasjonalnivået måtte ta over institusjonenes oppgaver i programmet og stå for den økonomiske garantien amerikanske myndigheter krever. Om dette lar seg gjøre og vi får en nasjonal koordinator i forhold til DLP, bør studiefinansieringsmulighetene markedsføres sterkere ovenfor amerikanske studenter.

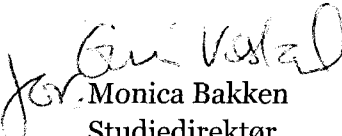
6.4 Hva Fulbright Programmet gjelder, bør det kommenteres at det er vanskelig å bruke Fulbright Programmet strategisk i institusjonelt samarbeid, fordi det per dags dato ikke lar seg gjøre å øremerke midler til gode kandidater fra samarbeidsinstitusjoner. En øremerking av slike stipender vil derfor kunne være formålstjenelig.

KD har også bedt om innspill på mulighetene for sterkere profilering av norsk høyere utdanning i Nord-Amerika. Her viser vi til at UiO vil komme med innspill til SIUs arbeid med forslag til strategi for profilering av norske høyere utdanningsinstitusjoner i eget skriv. (Sak:7762/2011).

Avslutningsvis setter UiO pris på at KD vil fortsette å jobbe aktivt for å utvide dialogen med amerikanske og kanadiske myndigheter og partnere, inkludert relevante studentorganisasjoner.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørnboe
Universitetsdirektør

Monica Bakken
Studiedirektør

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved UiO i tråd med UiOs reglement for elektronisk godkjenning.